

מנחות לט

משה שווערד

1. ספר בית הלוי ח"א - סימן א

[ה] ולכאורה ה' אפשר לומר דעיקר הקושי לא קשה כלל. ונאמר דאע"ג דאמר ביבמות דומי' דלבישה דאית ביה הנאה מ"מ אין הכוונה דהנאה מלבישת הכלאים הוי איסור רק הלבישה בעצמה הוי איסור גם בלא הנאה. והנאה לא הוי רק תנאי באיזו לבישה הוי איסור דלא נאסרה לבישה רק אותה שיש בו הנאה. וכמו דליכא איסור כלאים רק בשוע טווי ונוזו כמו כן ליכא איסורא רק בלבישה שיש בו הנאה אבל איסור הוי הלבישה בעצמה. ומש"ה לא שייך כלל הך סברא דלאו ליהנות ניתנו דהא אע"ג דמשום הנאה לא אסירא כיון דהוי מצוה מ"מ הא הוי לבישה שיש בו הנאה ומש"ה אסור. ולא דמי כלל למודר הנאה מסוכה דשם הוי הנאה האיסור ומש"ה אמרינן בו לאו ליהנות ניתנו. כן היה נראה לומר לכאורה: אמנם זה אינו ואי אפשר לאומרו כלל. דהנה בהא דאמרינן ביבמות דאי כתב רחמנא לא יעלה ה"א כל העלאה אסור ואפילו מוכרי כסות כתב רחמנא לא ילבש דומי' דלבישה דאית בי' הנאה. והקשה על זה בחידושי הרמב"ן דהרי במסכת שבת דף כ"ט ע"ב מבואר דמש"ה מוכרין כדרכן משום דהוי דבר שאינו מכוין ואתי' כר"ש דס"ל דבר שאינו מכוין מותר. וא"כ היאך קאמר דהוי ס"ד דאסור והרי בכל האיסורין ס"ל לר"ש דאינו מכוין מותר אע"ג דליכא בהא קרא להתיר דלמה צריך קרא להתיר בכלאים יותר מבכל האיסורין:

.... ולא דמי להא דכתב הרמב"ם בהלכות ציצית פרק א' הלכה י"א דחוטין של עיר הנדחת פסולין וכתב הכ"מ דהטעם הוי משום דכתותי מכתת שיעורא ולא משום איסור הנאה דמצות לאו ליהנות ניתנו. הרי דגם גבי ציצית כתב הכ"מ הך סברא לא דמי כלל להא דכלאים דבחוטין של עיר הנדחת הא לא הוי איסור הנאה בכל הבגד רק בהחוטין לבדן ומהחוטין הא אינו נהנה כלל ואינו מטיל אותן בבגד רק משום מצוה ומש"ה אמר' בהו שפיר דלאו ליהנות ניתנו. אבל לענין כלאים הא כיון דהטיל בו ציצית של כלאים נעשה כל הבגד כלאים וכמבואר בירושלמי (ה"א) שהביא הרא"ש בהלכות כלאים והר"ש בפ"ט דכלאים (מ"א) וז"ל לאיזה דבר נאמר לא יעלה עליך ר' נתן בר' בא ר' יונה בשם ר' זירא היה שם בגד גדול מקצתו יש בו כלאים ומונח בארץ ומקצתו אין בו לא יכסה בצד השני דכל הבגד נעשה איסור ולבישת עיקר הבגד הא הוי רק להנאתו ולא למצוה דהא אינו מצווה בלבישתו ומש"ה לא שייך סברא זו כלל:

2. קרן אורה על מסכת מנחות דף לט/א

גמרא ש"מ קשר עליון דאורייתא. עלי תוס' ז"ל שהביא בשם רש"י ז"ל ב' פירושים או דקאי על קשר שאחר הגדיל או על קשר הסמוך לכנף אבל משום קשר שאחר הגדיל לאו כלאים הוא כיון שהוא רחוק מן הטלית ולהאי לישנא קשה הא דאמר רבא לעיל אי משיתרי עילאי אישתרי כולוהו וכתב התוס' ז"ל אפילו למ"ד או פתיל או גדיל דהכא פתיל ג"כ ליכא דסופו ליפול ולפי הנ"ל הא לא יפול דנשאר הקשר הסמוך לכנף ועוד דלפ"ז הוי ב' קשרים דאורייתא אחד הסמוך לכנף והב' אחר הגדיל דבלא קשר לא יתקיים הגדיל ג"כ מ"ש דקשר רחוק מן הטלית לאו כלאים הוא לא ידענא טעמא מאי כיון דמחוברין צמר ופשתים יחדיו מאי נפק"מ אמ' רחוק או קרוב ועיין במרדכי ז"ל שהאריך בדיני קשרים אלו:

3. ביאור הלכה סימן יא ד"ה ונתקן

ונתקן מחוטי הערב וכו' - ... ועיין בא"ר בסי' זה שהביא דברי הלבוש במש"כ דקשר א' סגי מדאו' וכו' והשיג עליו הרבה ובאמת כוונתו הוא בפשיטות דשני הקשרים שאנו עושין א' קודם החוליא הראשונה וא' לאחר החוליא א' מהן לבד הוא מה"ת אלא שאנו עושין שניהם מטעם ספק שמא הלכה כפירוש הב' שברש"י מנחות ל"ט ע"א הובא בתוס' שם ד"ה קשר או כפירוש הא' שברש"י שהוא הקשר שאחר החוליא וכן הובא בביאור הגר"א אבל לעולם מודה הלבוש ג"כ דבעינן קשר וגם החוליא שניהם מדאורייתא וכן מוכח מהע"ת דזה הוא דעת הלבוש וכן מוכח מלשונו שם דזה הוא ספיקו עי"ש ובחנם השיג עליו הא"ר ולא דק בלשונו:

4. ספר יד בנימין

שם צנמי' וכמה שיעור חוליא תניא רבי אומר כדי שיכרוך וישנה וישלש. פי' דכל שכרוך עם הפוט' ג' פעמים הוי שיעור חוליא וכמון אמרי' דנעמי' לעשות ז' חוליות כדמניא הפוסת לא יפחות מז' ולפי' הראשון שנתוס' אחריות קאי, וכ"ה דעת רוב הראשונים דנעמי' ז' חוליות, (ולפי' שני שנתוס' וכ"ה דעת הנמוקי' אכריכות קאי דנעמי' בכל חוליא ז' כריכות), מיהו כ"ז הוא לכתמילה אבל דיעבד הרי כבר אמרן דאפי' חוליא אחת כשירה דמדאורייתא סגי בחוליא אחת, (ועי' משנ"כ סי' י"א ס"ק פ"ו בטעם וכשורש הדבר).

5. ספר איזהו מקומן

אולם הנימוקי יוסף מפרש דלא יפחות מז' כריכות בחוליא ולא יוסיף י"ג כריכות, וביאר דהא דקתני דשיעור חוליא הוא ג' כריכות היינו מדאורייתא והכא תנא מדרבנן, וכן הוא פירוש בתרא בתוס', וכן דעת הראב"ד (ע"ת פ. א. ח. בשם רב נטרונאי גאון).

6. משנה ברורה סימן יא

(סו) רק שיהיו וכו' - ומה דאיתא בסי"ג שאם כרך אפי' חוליא אחד אבאר את שורש הדבר כי קבלו חז"ל דבעינן בציצית גדיל והיינו שיהיה מוכרך כמש"כ גדילים תעשה לך וגם יהיה בו חוטין נפרדים כדמתיב ציצית כמו בציצת ראשי אך מן התורה אין שיעור לאורך הגדיל אלא אפי' אם לא כרך רק ג' כריכות ועשה ע"ג קשר למעלה דגם זה הוא הלכה למשה מסיני מתקיים בזה שם גדיל ובוה כבר נגמר המצוה מדאורייתא וזהו טעם דברי השו"ע שם וע"ז יש לסמוך בע"ש עם חשיכה כשאין לו פנאי לעשות כתיקונו ומותר לצאת בו בשבת ולברך (ויותר טוב שיעשה אז גם הקשר הראשון שקודם החוליא כמו שאנו נוהגין כדי לצאת גם דעת מקצת הפוסקים שסוברים דע"ז הקשר כיוונו חז"ל דהוא דאורייתא) וכל זה מדאורייתא אבל מדרבנן צריך לעשות שלישי גדיל וב' שלישים פתיל וכיון שאורך החוטין הוא י"ב גודלין כנ"ל בסעיף ד' יעשה ד' גודלין גדיל שהם הכריכות וישאיר ח' גודלין חוטין נפרדים שכך הוא נוי הציצית וע"כ אם עשה חוליא אחת בע"ש עם חשיכה צריך להשלים תיקף אחר השבת דאל"ה הוא עובר על דברי חכמים ויש שנכשלין בזה:

7. ספר יד בנימין

שם נגמ', תנא תפוח לא יפחות משנע.
נ"ג כנר נתנאר דיש מזה ב' פירושים
נתוס' לפי ראשון תולדות קאי דלא יפחות
מז' תולדות (וכ"ה דעת רוב הראשונים), אבל
לפי שני תולדות קאי דכלל תולדות נע"ז ו'
כריכות, וכ"ה דעת הנמק"י, ולענין מספר
התולדות והכריכות שנוהגין האידנא יעו"ב ב"י
קוסי י"א ונשו"ע שם סעי' י"ד ונרמ"א
ונמשנ"צ ס"ק ע'.

8. שו"ע אורח חיים - סימן יא

ונוהגים לכרוך באויר ראשון ז' כריכות, ובשני ט', ובשלישי י"א וברביעי י"ג. שעולים כלם מ' כמנין ה' אחד שעולים ל"ט ועם השם הם מ'.

9. משנה ברורה סימן יא

(ע) ובשני ט' - ובכוונות כתוב בשני ח' וכן הסכימו האחרונים האחרונים דז' וח' הוא שם של י"ה ואח"כ י"א ובצירוף הוא שם של הוי"ה ואח"כ י"ג גימטריא אחד וזהו ה' אחד. וביציצית של ר' שלמה מלכו היה באויר ראשון יו"ד כריכות ואח"כ ה' וכו' כשם הוי"ה [מ"א] ועיין בלבוש ובא"ר עוד בענין הכריכות:

10. ספר יד בנימין

שם נגמ', תנא כשהוא מחמיל מחמיל בלגן
הכנף מין כנף וכשהוא מסיים מסיים
בלגן כו'. מפירש"י משמע דבתחילה וצקוף
הי' חוליא של לנן ושאר התולדות בתמצע היו
מתכלת, אבל נתוס' מנאר שהי' ז' תולדות
נמצא ד' תולדות של לנן וג' תולדות של תכלת.
(ועי' רמב"ם פ"א מהל' זליית הל"ז סדר
אחר מזה, ויעו"ש בהשגות ונכס"מ).

11. ספר איזהו מקומן

א] יש לעיין דבשלמא חוטי צמר פוטרין בשל
פשתן הואיל וכבר ניתן לידחות איסור
כלאים בגלל התכלת, אבל פשתן אמאי פוטר
בשל צמר, ותירצו חוסי' בכתובות מ. (ד"ה
נגון) דמיגו דשל צמר פוטר בפשתן פוטר נמי
פשתן בשל צמר, וכע"ז בשטמ"ק כאן (סוף
לום י"ח), ובהמיוחס לרשב"א (סוף ד"ה קלא
לין).

ב] מיהו בדעת הרמב"ם כתב הכס"מ (זליית ג. ו.)
נפו"ד) דנראה דלא הותר פשתן בשל צמר
אע"פ שמטיל תכלת, דכיון דלא הוצרך
לדחות לאו של כלאים מפני התכלת גם הלבן
לא ידחה, דאי הוה ס"ל לרמב"ם הכי לא הוה
שתיק מיניה. (וכ"כ בכ"י סי' י"א ד"ה לכך
נ"ל).

ב] לקמן דף מ. אמרין דכשאפשר לקיים
הציצית במינן אסור בכלאים, כדר"ל דכל
מקום שאתה מוצא עשה ול"ת אם אתה יכול
לקיים שניהם וכו', ולכאורה זה סותר לסוגיא
דהכא דצמר פוטר בשל פשתן וכו', וראה שם
בתוס' (ד"ה מיון) שהעמידו סוגיא דהכא
כשיש תכלת עם הלבן והתם בלבן לכרו דאין
דוחה בלי תכלת, ועוד תירצו לחלק בשני
אופנים אחרים [ועי' בדברינו שם], ולפי
חילוקים הללו שרי הכא כלאים אפילו לכן
בלבד וליכא תכלת עמו. וראה בתוס' כתובות
מ. (ד"ה נגון) שנסתפקו בדין זה.

12. ספר קובץ הערות - סימן ז

(ד) **בחידישי הרשב"א רפ"ק [ד' ע"ב] כתב, דאינו מותר להטיל חוטי צמר לבן בבגד פשתים אלא דוקא אם יש תכלת עמה, אבל ד' חוטי לבן של צמר אסור, דהשנים עולין משום מצות לבן, והשנים האחרים אסורין, דאינן עולין לא משום תכלת ולא משום לבן, דהאיכא ב' חוטי אחרים, נמצאו ב' האחרים כלאים עכ"ל.** ונראה דעתו כמו שציידו בתוס' ר"פ התכלת [מנחות ל"ח ע"א ד"ה התכלת], דהיכא דליכא תכלת אין צריך רק שני חוטי לבן עיי"ש, ומשו"ה שני חוטי לבן מותר בשל פשתן, אבל שני חוטי האחרים אין בהן מצוה, והוי כלאים שלא במקום מצוה, **וצריך להבין, דהא גם ע"י שני חוטי הראשונים נעשה הבגד כולו כלאים, ואינו תוספת איסור יש בזה אם מוסיף עוד שני חוטי.** ועוד, כיון דכל שני חוטי בפני עצמן מותרין משום מצוה, א"כ כשמטיל ארבעה חוטי אין זה אלא ריבויי בשיעורא, דמותר מדאורייתא לדעת הרשב"א בפ"ק דחולין [ט"ו ע"ב], גבי השוחט להולה בשבת עיי"ש. וכן קשה, בדברי תוס' בסוגיין [ד' ע"ב ד"ה דאפילו] ובפ' אלו נערו [כתובות ד"מ ע"א ד"ה כגון], שכתבו דשני חוטי לבן של צמר שרי בפשתים במקום תכלת, מטעמא דמינו, אבל אי לאו האי טעמא היה צריך להטיל שני חוטי האחרים מפשתן, ולא מצמר, והוא תימה לכאורה, דהא ע"י התכלת כבר נעשה הכל כלאים, בין הבגד בין החוטי, ואיזו הבדל יש בזה אם יטיל אח"כ שני חוטי צמר או פשתן, דהרי אם יטיל חוטי צמר יהא כלאים מחמת הבגד, ואם יטיל חוטי פשתן יהא כלאים מחמת התכלת, ומה נרויה יותר כשיטיל חוטי פשתן ולא חוטי צמר: **ונראה ביאור דבר זה, דכשמטיל חוט אחד בבגד מאינו מינו, נעשה הבגד כולו כלאים, ואם יטיל עוד חוט אחד נעשה עוד הפעם כלאים, דוגמא לזה, לענין אותו ואת בנו, בשחט שני בניו ואח"כ שחט אותה, דהוי כאוכל שני זיתי חלב בהעלם אחד, כמבואר בגמ' פ' אותו ואת בנו [חולין פ"ב ע"ב].** ואף דבכה"ג אינו חייב אלא אחת, היינו בדיני אדם, אבל בדיני שמים ודאי חייב על כל אחת ואחת, כמ"ש הרמב"ם בפירוש המשניות בנזיר פ' שלשה מינין [ד"ה נזיר שהיה] עיי"ש, דכל אחד מהבנים אוסר לשחוט את האב, **וה"נ כל אחד מהחוטי אסור את הבגד, וכשיש בהבגד שני חוטי - חוט אחד של מצוה וחוט אחד שאינו של מצוה - הכלאים שחל על הבגד ע"י החוט של מצוה שרי רחמנא, אבל הכלאים שנעשה בהבגד ע"י החוט האחר לא שרי.** וכמו באשת אחיו של ראובן ושל שמעון, אם אשת אח מחמת שמעון יש לה היתר, אכתי אסורה מפני אשת אח מחמת ראובן. ואף דלענין החוטי של תכלת, טוב יותר שיטיל חוטי אחרים צמר, ולא של פשתן, מ"מ לענין הבגד, אם יטיל חוטי צמר יעשה כלאים את הבגד, ואם יטיל חוטי פשתן יעשה כלאים את חוטי התכלת, ומוטב לעשות כלאים את החוטי ולא את הבגד. ומ"מ עדיין אינו מיושב היטב במה קיל יותר הכלאים בהחוטי מהכלאים בהבגד: (ה) ולפי המבואר דכשמטיל שני חוטי בהבגד מאינו מינו הוי שני פעמים כלאים, כמו בשחט שני בניו ואח"כ שחט אותה ...

13. שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן לט

... **עוד צלע"ג איך מצאנו ידינו ורגלינו בכל צרכי בהכ"נ שאנו עושין ממשי והוא מתולעת שטווה מרוקו חוטי כמו קורי עכביש.** וז"ל ר' בחיי פ' תרומה, לא מצינו משי בנדבת המשכן לפי שהוא יוצא מגוף השרץ שהוא התולעת ולא הוכשר למלאכת שמים אלא דבר טהור... והא לא קשי' איך הותר המשי לעשות ממנו ציצית והיא גמ' ערוכה פ' התכלת [מנחות ל"ט ע"ב] השיראין והכלך והסריקים דפוטריין במינן אפילו למאן דאמר דמחייבי בציצית מן התורה ואמאי הא לא הותרה למלאכת שמים אלא של בהמה טהורה בלבד, **ז"א דדוקא לתשמישי קדושה כגון תפילין ס"ת ומזוזה או לבנין משכן וכדומה הוא דמקפידין ולא לתשמישי מצוה,** וכ"כ הר"ן במס' ר"ה ר"פ ראוהו ב"ד דף ר"ב ע"ב ו"ל, ומיהו אע"ג דמסקינן חוץ משל פרה אפשר דוקא בטהורים אבל בטמאים לא דהא אמרינן בפ' במה מדליקין לא הוכשרו למלאכת שמים אלא של בהמה טהורה בלבד ושופר מלאכת שמים היא דהא אמרינן לעיל כיון דלזכרון אתי כלפנים דמי, ומיהו לאו ראי' גמורה היא דהתם בפ' במה מדליקין משמע דמשכן גופי' לא גמרינן מההיא דלא הוכשרו למלאכת שמים דהא אמרינן בההוא שמעטא מאי הוה עלה דתחש וכו' וכדאיתא התם ולפיכך צ"ע עכ"ל, הרי מבואר מדבריו דוקא דברי קדושה כס"ת תפילין ומזוזות הוא דלא הוכשרו אבל שארי מצות לא דאי לאו דשופר דלזכרון אתי כלפנים דמי לא הוה מספקא בי' הר"ן ז"ל, וכן מצאתי להדיא בספר חמד משה לא"ה סי' תקפ"ו [סק"ג], ולק"מ מציצית דמצוה בעלמא היא אבל מצרכי בית הכנסת קשה כנ"ל:

14. שו"ע אורח חיים - סימן ט

(א) **אין חייב בציצית מן התורה, אלא בגד פשתים או של צמר רחלים, אבל בגדי שאר מינים אין חייבים בציצית אלא מדרבנן.** **(ו"א דכולהו חייבין מדאורייתא והכי הלכתא) (תוס' דף ל"ט והרא"ש וסמ"ג ומרדכי):**
(ב) ציצית של פשתים או של צמר רחלים פוטרים בכל מיני בגדים, חוץ משל פשתים לצמר, או של צמר לפשתים, בזמן הזה דליכא תכלת, מפני שהם כלאים: הגה - וי"א שלא לעשות ציצית של פשתים כלל, אפילו בשאר מינים, והכי נהוג (סמ"ק סימן ל"ח):
(ג) ציצית של שאר מינים, אין פוטרים אלא במינים, כגון משי לבגד משי, וצמר גפן לצמר גפן, אבל שלא במינים אין פוטריין:
(ד) אם הטיל בטלית של שאר מינים קצת ציציות ממינו וקצת מצמר או פשתים, יש להסתפק בו:
(ה) י"א שצריך לעשות הציצית מצבע הטלית, והמדקקים נוהגים כן: הגה - והאשכנזים אין נוהגין לעשות הציצית רק לבנים, אף בבגדים צבועים, ואין לשנות (ת"ה סימן מ"ו):
(ו) י"א שאין לעשות טלית של פשתן, אע"פ שאין הלכה כן, ירא שמים יצא את כולם ועושה טלית של צמר רחלים שהוא חייב בציצית מן התורה בלי פקפוק: הגה - ומיהו אם אי אפשר רק בטלית של פשתן, מוטב שיעשה טלית של פשתן וציצית של פשתן, משיבטל מצוות ציצית (תשובת הרא"ש כלל ב')

15. משנה ברורה סימן ט (ג)

אלא מדרבנן - אף דצריך לברך על מצוה שהיא מדרבנן ג"כ מ"מ נ"מ לענין כמה דברים. א'. דיותר ראוי לעשות בגד שהוא יוצא בו מן התורה. ב'. אם נתערב לו ציצית טוויין לשמן בשלא לשמן ואין לו ציצית אחרים או שיש לו ספק על הבגד אם הוא חייב בציצית דאם הוא מדרבנן ספיאק דרבנן לקולא. ג'. אם הוא יושב בצבור ונפסק אחד מציציותיו בחול דאם הוא מדרבנן י"ל כבוד הבריות דוחה דרבנן ואינו מחוייב תיכף לפשוט טליתו ... (ה) והכי הלכתא - וי"ש יחמיר על עצמו לחוש לדעה הראשונה... ונכון שיעשה בין הט"ג ובין הט"ק של צמר:

16. ספר מעשה רב

יז בנד פשתים אל יטיל בהם שום ציצית
(עין ש"ע שלו סי' ס' ס"ק ח') אך יעשה טלית
קטן של צמר וציצית של צמר ואם לאו
של שאר מינים וציצית של פשתן. וכן
לזבש הוא מתחת לבגדיו כעין טלית גדול
מבגד של צמר גפן א):

1. תלמוד בבלי מסכת חולין דף פח/ב – פט/א

ואמר רבא בשכר שאמר אברהם אם מחוט ועד שרוך נעל [רש"י חולין דף פט/א - שלא רצה ליהנות מן הגזל] זכו בניו לשתי מצות לחוט של תכלת ורצועה של תפילין בשלמא רצועה של תפילין כתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש אלא חוט של תכלת מאי היא דתניא רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד דכתיב ויראו את א-להי ישראל ותחת רגליו וגו' וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא א"ר אבא קשה גזל הנאכל שאפילו צדיקים גמורים אינו יכולין להחזירו שנאמר בלעדי רק אשר אכלו הנערים

2. מהרש"א על חולין דף פט/א

קשה גזל הנאכל שאפי' צדיקים כו'. יראה דודאי הכא לאו גזל מקרי דאל"כ איך אמר אברהם על מה שהיה בעין וחלק האנשים אשר הלכו אתי יקחו חלקם וגו' ועוד דכבר מחל מלך סדום על הכל שנא' והרכוש קח לך וגו' ועוד כנראה מעניינו שמלך סדום לא היה יכול להציל ואמרינן בהגזל בתרא דאפי' לא אמר אני אציל לעצמי הציל לעצמו **אלא שאברהם ממדת חסידות לא רצה ליהנות כמ"ש שלא תאמר אני העשרתי** וגו' והכא ה"ק קשה גזל הנאכל בגזלן דעלמא שקשה לו לעשות תשובה ולשלם לכ"א מה שכבר גזל כההיא איתתא שאמרה ריקה אפי' אבנט כו' והביא ראייה מאברהם שהרי לא היה רוצה ליהנות **והיה בעיניו כגזל** ...

3. ספר תורת חיים על חולין דף פח/ב

וכן מצות ציצית אפשר לקיים בלא תכלת דאין תכלת מעכב את הלבן אלא לפי שאברהם לא נתן עיניו ליהנות מן הגזל אפילו מרצועת נעל לכך זכו בניו שהעובדי כוכבים נותנין עיניהם ברצועות תפילין שלהן ויראין מהן **ולפי שלא נתן עיניו ליהנות אפילו מחוט של גזל זכו בניו שהקב"ה נתן עיניו בחוט של תכלת שלהן כשמסתכל בכסא כבודו.**

4. ספר במדבר פרק טו (לט)

והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ידוד ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם:

5. רש"י מנחות דף מג/ב

ורקיע לכסא הכבוד - ומכח התכלת מזכיר היושב על כסא ועוד נאה לישראל שיהא כסאו עליהם שנאמר ותחת רגליו וגו' דהיינו רקיע:

6. ספר שפתי חיים-מועדים חלק א, עמ' קעג

"זכות אבות" פירש מו"ר הגרא"א דסלר זצ"ל (מכתב מאלוהיו ח"א עמ' 14) - "**זכות**" אבות בדינינו, היא הירושה העשירה שהורישו לנו אבותינו, הלא המה כוחות הנפש והמידות הטובות

7. משך חכמה על במדבר פרק טו פסוק לט

כוונת מצות ציצית לדעתו כך, דזה ידוע, הבורא יתברך בחכמתו המתאחדת עמו ברא מציאות ראויה לו, היא תעיד על שלמותו וחכמתו ומציאותו המחויבת והקודמת, אולם העולם השפל ברא ספוגי, וזה כי הניח אותה לבעל הבחירה, וכמאמר הכתוב (תהלים קטו, טז) והארץ נתן לבני אדם. שהוא ישרים בריאתה ויפיק אותה לענין נשגב ונעלה, וזהו בהבראם א"ת אלא באברהם (בראשית רבה יב-יח), ואם האדם מיישר דרכו ושומר פקודת הבורא יתברך אז הטבע כלי חפץ אצל ההשגחה, ותתפשט כחותיה לאין גבול, וכמו שמצאנו בשני דשמעון בן שטח (תענית כג וע' רש"י חולין קיט): שהיו עושים כשני כליות כו', וכן ברבוי דעובד אדום (שמואל ב' ו, ו) ויעיין ברכות סג סע"ב), ועושר של שלמה וכיו"ב, וזה שאמרו (חגיגה יב) מאי ש-די שאמר לעולמו די, והיינו, שדי ורב הכנות הכין ועשה והזמין לעולמו, שהם יוכלו להוציא הבריאה אל שלמותה באופן הטבעי ג"כ, אם ישמרו דרכי ד' לאופן נשגב ואופן יותר נעלה, עד כי יצא מגדר הטבע לענין אלקי, וזהו שאמר ר' עקיבא במדרש תמורה (מובא בילקוט תזריע וביום השמיני) על מצות מילה, מעשי הקב"ה נאים או מעשי בו"ד, והשיב מעשי בו"ד, כמו גלוסקה יפה יותר או חייטים, ולכן גם מצות מילה רצה הקב"ה להניח לאדם שיהי' לו במה להתגדר גם בגופו, ולכן ברא מותרות בבריאה, והאדם יבוא וימול בשר ערלתו, ובזה יחתום להיות עבד לה' ...

והנה הבריאה בכלל מצאנו להכתוב שמכנה האצילות הראשונה בשם מלבוש, וזה עטה אור כשלמה (תהלים קד, ב) **וכן מצאנו במדרש (בראשית רבה ג-ד) נתעטף הקב"ה כו' . והוא כי כמו המלבוש חוצץ ומכסה האדם, אשר לא יראה האדם ובשרו רק לבושו, כן להבדיל כביכול, אם כי באמת אין חוצץ ואין מבדיל, וכמאמר הכתוב (נחמיה ט, ו) אתה הוא ד' לבדך, ומפרש אימתי אתה לבדך, אתה עשית השמים והארץ כו', אף לאחרי עשייתך שמים וארץ ג"כ יאות לומר כי הבורא יתברך לבדו הוא, וכמו שהיה קודם בריאת העולם, וכבר האריכו בזה הרבה לכן אקצר, אבל לעין המוחש, השפל, אשר בל יוכל להשיג שום רוחני ומכש"כ כבודו יתברך, הבריאה היא כמו מעטה להמאציל עד כי איש בער לא ידע (תהלים צב, ז) ונבל יחשוב בלבו אין כו' (תהלים יד). **ולכן נקרא כללות הבריאה בשם בגד, ולפי הקדמתנו קודם, כי הבריאה עדיין לא נגמרה, והניח הבורא יתברך להבחירי, שהוא ישרים אותה והוא יוציאנה לשלמותה...****

ולכן העיר הבורא אותנו במצות ציצית, ולהורות כי המציאות היא בגד שמשני צדדיו יש עדיין חוטיין שעדיין לא נארגו, **ולכן צריך גדיל וענף (מנחות לט: מב), והיינו להורות, שגם בפעולות שהאדם יעשה בבחירתו בחיים ובטוב ולהלך בדרכי ד' גם בזה עזר ממרום תסעדהו, וכמאמרם (קדושין ל:)** אלמלא הקב"ה עוזרו וכו', וגם בזה יהא נארג קצת מהשי"ת ומסיועו האלקי להתעורר לבוא לטהר, **ואתה בן אדם הכן לבדך לבלי לכת אחרי העין והלב, ולתת רסן בעד התאוות החומריות ולדבק בהשי"ת, ובכל דבר מחלקי הבריאה יעשה מצוה מקשרת אותך להשי"ת, וכמאמרם בתו"כ (פ' צו קפה) אין לך דבר שאין בו מצוה למקום, ובזה יפיקו ברכה כל מעינות הטבע עפ"י ההשגחה האלקית לבל ידע, ותצא הבריאה לשלמותה האמיתית כפי כוונת השי"ת, ואתה בן אדם אם תארוג את הבריאה תעשה שותף להשי"ת במעשה בראשית, וכמאמרם (שבת י) כל הדין דין אמת כו', וזהו שאמרו סנהדרין צ"ט כל העוסק בתורה לשמה כו' כאילו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה שנאמר לנטוע שמים וליסד ארץ כו'...**